

พัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมของสามเณรโดยใช้บล็อกตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท
DEVELOPMENT OF DHARMA QUERY SKILLS OF NOVICE MONKS BY USING BLOGS
BASED ON VIPATCHAWAT THINKING

พระมหาอรุณพล จอมมงคล **

Phramaha Atthapol Jommongkol

ผศ.ดร.ปราวีนยา สุวรรณณัฐโชติ ***

Asst. Prof. Praweenya Suwannatthachote, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมของนักเรียนหลังเรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ และการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท และ 2) เปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังเรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ และการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ พระภิกษุ-สามเณร ที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบาลีไตรปิฎกมณฑลมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 29 รูป การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบ่งกลุ่มทดลองเป็น 2 กลุ่มทดลอง 8 สัปดาห์ โดยกลุ่มทดลองที่ 1 เรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ จำนวน 15 รูป และกลุ่มทดลองที่ 2 เรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท จำนวน 14 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท 8 สัปดาห์ 2) ระบบจัดการเรียนการสอนออนไลน์ Edmodo 3) แบบทดสอบวัดความรู้พื้นฐานวิชาธรรมวินัย 4) เกณฑ์การให้คะแนนการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท 5) แบบประเมินหมวดหมู่ข้อความตามแนวคิดของ Greenlaw-DeLoach Taxonomy of Critical Thinking สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ One-way ANOVA และการวัดคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่เรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ และนักเรียนที่เรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท มีทักษะการตั้งกระทู้ธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลของคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 8 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ และที่เรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ในช่วงที่ 1 (สัปดาห์ที่ 1-4) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ และที่เรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ช่วงที่ 2 (สัปดาห์ที่ 5-8) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* ได้รับทุนอุดหนุนวิจัยวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิตจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: Raynaldo_2529@gmail.com

*** อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: praweenya@gmail.com

ISSN 1905-4491

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare the Dharma query skills score after learning about Vipatchawat thinking and using reflective learning blogs with the guiding sentences and questions based on Vipatchawat thinking, and 2) to compare the relative growth score of Dharma query skills after learning about Vipatchawat thinking and using reflective learning blogs with the guiding sentences and questions based on Vipatchawat thinking.

The samples were 29 novice monks from eleventh grade of the Pali Triam Udom Suksa School, Dharma ecclesiastical school, under Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The samples were divided into 2 groups of 8 weeks of experimental research design; the first group included 15 novice monks who studied the 7-steps of Vipatchawat thinking and who wrote reflective learning blogs with the guiding sentences, and a second group of 14 novice monks who studied the 7-steps of Vipatchawat thinking and who wrote reflective learning blogs with questions. Research instruments were 1) 8 weeks of lesson plans, 2) a social learning platform called Edmodo, 3) the foundation of Dharma disciplines test, 4) blog writing criteria based upon Vipatchawat thinking, and 5) the Greenlaw-DeLoach Taxonomy of Critical Thinking. One-way ANOVA and relative growth were utilized for statistical analysis.

The research findings were as follows: 1) It was found there was a difference at a .05 level of significance between the reflective learning blog with the questions and guiding sentences and reflective learning blogs with the questions only upon the Dharma query skills. 2) While the relative growth score of the overall 8-week lesson plans and the first phase (week 1th-4th) of learning based on Vipatchawat thinking showed a difference at a .05 level of significance. In the second phase (week 5th-8th), there was no significant difference on the relative growth score between the reflective learning blogs with the questions and guiding sentences and reflective learning blogs with the questions only.

คำสำคัญ: พุทธวิธีคิดแบบวิปัสสนา/การคิดอย่างมีวิจารณญาณ/ประโยคนำ/ทักษะการตั้งกระทู้ธรรม/คะแนนพัฒนาการ/ บล็อก

KEYWORDS: VIPATCHAWAT THINKING/CRITICAL THINKING/GUIDING SENTENCE/DHRAMA QUERY SKILLS/GROWTH SCORE/BLOG

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นรากฐาน และมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยอย่างอย่างแนบแน่นทุกยุคทุกสมัย มีบทบาทในการอบรม สั่งสอน ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม กล่อมเกลাজิตใจ แก่พุทธศาสนิกชนด้วยดีตลอดมา องค์ประกอบที่สำคัญของพระพุทธศาสนา คือ หลักธรรม คำสั่งสอน ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสงฆ์ ถือว่ามีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่หลักธรรมไปสู่พุทธศาสนิกชน ผ่านการให้การศึกษา การเผยแผ่ธรรมะ ขัดเกลাজิตใจ และลักษณะนิสัยของสังคมไทย ซึ่งการเผยแผ่ธรรมะจะช่วยให้พุทธศาสนิกชนเข้าใจและเข้าถึงหลักธรรมได้มากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับเทคนิค กลวิธี และการสื่อสารที่พระสงฆ์จะนำมาใช้ การส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรมีความพร้อมและมีความรู้เพียงพอสามารถถ่ายทอดธรรมะให้เข้าถึงจิตใจของพุทธศาสนิกชน อีกทั้งสามารถนำช่องทางในการสื่อสารต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่ธรรมะให้เข้าถึงบุคคลได้อย่างรวดเร็ว และเข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้นั้น คือ การศึกษาพระธรรมวินัย

การศึกษาพระธรรมวินัยจะเอื้อประโยชน์เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวได้ การเรียนการสอนต้องมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง แต่จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การจัดการเรียนการสอน

ธรรมวินัยยังเป็นการสอนแบบบรรยาย เน้นการท่องจำและการจัดหมวดหมู่ธรรมะ ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะการประยุกต์ใช้ธรรมะและเชื่อมโยงเข้ากับชีวิตประจำวัน (พระปัญญาวชิราภรณ์ (สุพนธ์ ปญญาโร), 2555; พระมหาบุญสวย เสายะ, 2549) สอดคล้องกับพระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต, 2542) กล่าวว่า การที่ครูสอนนักเรียนให้เพียงแต่ท่องจำข้อมูลข่าวสาร นักเรียนจะใช้ข้อมูลข่าวสารนั้นได้ไม่นาน เพราะข้อมูลข่าวสารล้าสมัยเร็วมาก โดยพระมหานันท สุนติภทฺโท (2555) เสนอว่า ครูควรสอนวิธีแสวงหาความรู้ให้แก่นักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการดึงความรู้ในคัมภีร์มาแก้ปัญหามากกว่าการท่องจำ โดยการยกกรณีปัญหาขึ้นมาให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำไปประยุกต์ใช้โดยตนเองก่อน แล้วนำไปสู่การเผยแผ่ให้คนอื่นได้นำไปใช้ต่อ

การศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมหลังจากการเรียนรู้หลักวิชาต่างๆ ผู้เรียนจะถูกฝึกให้มีการเขียนเรียนความแก่กระทู้ธรรม พรรณนาหัวข้อธรรมะ แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในหัวข้อธรรมที่กำหนด ทั้งนี้กระทู้ธรรมที่ผู้เรียนได้เขียนหรือแสดงออกมา หากสามารถกระตุ้นให้ผู้ฟังได้ไตร่ตรอง และพิจารณาเห็นเป็นรูปธรรม จะช่วยให้ผู้ฟังสามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้มากยิ่งขึ้น แต่รูปแบบการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรมในปัจจุบัน เน้นการพรรณนาอธิบายหัวข้อธรรมตามความเข้าใจของผู้เขียนเท่านั้น ซึ่งผู้เรียนไม่ได้แสดงให้เห็นถึงทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยงข้อมูล เหตุการณ์ วิเคราะห์ แยกแยะองค์ประกอบ อ้างอิงหลักฐานที่น่าเชื่อถือ นำไปสู่ข้อสรุปหรือการตัดสินใจที่สะท้อนออกมาอย่างมีเหตุผล อันจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้เรียนและต่อผู้อ่าน ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้คิดวิเคราะห์เป็น จำต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้กลั่นกรองความรู้ของตนเองออกมาได้นั้น พบว่า วิธีคิดแบบวิภาษวาท และการสะท้อนคิด (Reflective thinking) เป็นกลวิธีที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้

วิธีคิดแบบวิภาษวาทนั้น พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2546) กล่าวว่า ไม่ใช่วิธีคิดโดยตรง แต่เป็นวิธีพูดหรือการแสดงหลักธรรม คำสอนแบบหนึ่ง ซึ่งการคิดกับการพูดเป็นกรรมที่ใกล้ชิดกันที่สุด ก่อนจะพูดต้องคิดก่อน โดยสมุน อมรวิวัฒน์ (2544) กล่าวว่า วิธีคิดแบบวิภาษวาทนั้น เป็นวิธีคิดที่มองและแสดงความจริงแบบจำแนก แยกแยะ ให้เห็นแต่ละแง่แต่ละด้าน มองให้เห็นความจริงตรงตามที่เป็นอยู่เฉพาะในประเด็นนั้นหรือด้านนั้น ช่วยให้การวินิจฉัยเรื่องราวต่างๆ ชัดเจน โดยพระธรรมปิฎก ได้แบ่งวิธีคิดแบบวิภาษวาทออกเป็นลักษณะต่างๆ ได้ 7 ลักษณะคือ 1) การกำหนดปัญหา 2) การจำแนกปัญหา 3) การลำดับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นของปัญหา 4) การสืบสาวหาเหตุและปัจจัยของปัญหา 5) การจำแนกเงื่อนไขตามสาเหตุและปัจจัยที่เกิดขึ้น 6) การหาวิธีแก้ปัญหา 7) การตอบปัญหาที่ตั้งไว้ การฝึกให้พระภิกษุ-สามเณรได้ใช้กระบวนการเหล่านี้ช่วยส่งเสริมทักษะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ได้เป็นอย่างดี

วิธีการหนึ่งซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการสะท้อนคิด คือ การเขียนสะท้อนการเรียนรู้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความคิด การรับรู้ และความรู้สึนึกคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ เพื่อใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบ วางแผน แก้ไขปัญหา หรือประเมินตนเอง โดยถ่ายทอดออกมาเป็นถ้อยคำเพื่อสื่อสารกับผู้อื่น ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบผ่านสิ่งเร้าต่างกัน (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล, 2544) หนึ่งในนั้นคือการเขียนสะท้อนการเรียนรู้โดยการเติมประโยค (Complete sentences) เป็นการให้ผู้เรียนได้เขียนคำตอบต่อจากกลุ่มคำที่ผู้สอนกำหนดให้ ช่วยให้การเขียนสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียนมีข้อมูลที่ต้องการครบถ้วน สื่อความหมายชัดเจนได้ อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดหาเหตุผล ช่วยพัฒนาความรู้ และฝึกให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาเป็น

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2546) กล่าวว่า การคิดกับการพูดเป็นกรรมที่ใกล้ชิดกัน ก่อนจะพูดก็ต้องคิดก่อน สิ่งทีพูดล้วนสำเร็จมาจากความคิดทั้งสิ้น ซึ่งการพูดหรือการถ่ายทอดความรู้และความคิดผ่านการแสดงออกทางวาจา หรือการถ่ายทอดผ่านตัวอักษรจำต้องกลั่นกรองออกมาจากความคิดทั้งสิ้น ดังนั้นใน

การเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมของพระภิกษุ-สามเณร จำต้องอาศัยกระบวนการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองเป็นอย่างดี แล้วจึงกลั่นกรองออกมาเป็นตัวอักษร โดยทศนา แคมมณี (2545) กล่าวว่า กระบวนการคิดที่สำคัญและจำเป็นสำหรับนักเรียนทุกระดับ คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นกระบวนการคิดพิจารณาไตร่ตรองบนฐานแห่งสติปัญญา เป็นกระบวนการเชื่อมโยงข้อมูล เหตุการณ์ และอารมณ์ที่ประสบกับความรู้และประสบการณ์ของตนเอง นำมาวิเคราะห์แยกแยะองค์ประกอบ สะท้อนออกมาอย่างมีเหตุผล โดยอ้างอิงหลักฐานที่น่าเชื่อถือนำไปสู่ข้อสรุปหรือการตัดสินใจที่สมเหตุสมผล (Dewey, 1993; ทศนา แคมมณี, 2545; อานนท์ เอื้ออุมากุล, 2549) โดยประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551) กล่าวว่า การให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรม ได้รับประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากของจริง ประกอบกับการให้สื่อที่เป็นรูปธรรม จะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้สมองในการคิด ซึ่งในชีวิตประจำวันของทุกคนเกี่ยวข้องกับโจทย์ปัญหาที่จะต้องใช้วิธีคิดแบบมีวิจารณญาณตลอดเวลา เพราะเราจะต้องตัดสินใจเลือกที่จะเชื่อหรือหาข้อสรุปต่างๆ เสมอทั้งเด็กและผู้ใหญ่ การปลูกฝังความคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่งในระบบการศึกษา

เทคโนโลยีที่ตอบสนองการเขียนเรื่องราวที่สะท้อนความคิด ความรู้ ความรู้สึก หรือสิ่งที่ได้เรียนรู้โดยนิยมเขียนบันทึกไว้ที่ “บล็อก”(Weblog) หรือที่เรียกอีกอย่างว่า “บล็อก” (blog) จากการวิจัยของ Bouldin, Holmes, and Fortenberry (2006) และ Paulus, Payne, and Jahns (2009) พบว่า การเขียนบล็อกช่วยให้เกิดการสะท้อนคิด การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดย Halic and Spence (2010) พบว่า การใช้บล็อกทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการได้รับคำติชมจากผู้อื่นผ่านการโพสต์ ผู้เรียนจะได้รับและเห็นมุมมองที่แตกต่างอีกด้วย สอดคล้องกับบอมรรัตน์ เถยงาม (2550) ได้ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการใช้บล็อกเขียนสะท้อนความคิดในการเรียนรู้ พบว่า บล็อกช่วยสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนได้อย่างอิสระ เป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เขียนแต่ละคนได้อย่างเป็นดี และการเข้ามาแสดงความคิดเห็น หรือการตอบกลับในบล็อกนั้นๆ ทำให้เกิดการโต้ตอบกันทางความคิด (Interactive) เป็นการสื่อสารที่ช่วยตอบโต้ระหว่างคนเขียนและคนอ่านได้อย่างเป็นนัย

จากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดของผู้เรียน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคโนโลยีบล็อกซึ่งเป็นเครื่องมือช่วยให้เกิดการสะท้อนคิดและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเขียนสะท้อนการเรียนรู้จากการร่วมกันอภิปราย วิเคราะห์ สังเคราะห์ ไตร่ตรอง เหตุการณ์หรือสถานการณ์ โดยในกระบวนการเขียนสะท้อนการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้การเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ โดยให้ผู้เรียนเขียนสะท้อนการเรียนรู้ต่อจากประโยคหรือกลุ่มคำ หลังจากพิจารณาเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ หาเหตุผล กล้าแสดงความคิดเห็น ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด และการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท โดยการให้ผู้เรียนเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่า วิธีคิดแบบวิภาษวาท ช่วยสนับสนุนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการสะท้อนคิดอย่างเป็นระบบ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การเขียนสะท้อนการเรียนรู้ทั้ง 2 รูปแบบต่อเนื่อง 8 สัปดาห์ ซึ่งต้องการศึกษาผลที่มีต่อพัฒนาการทางทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณว่า ช่วยให้เกิดพัฒนาการทางทักษะการตั้งกระทู้ธรรมที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ยังไม่พบงานวิจัยใดที่ระบุว่า รูปแบบการเขียนสะท้อนการเรียนรู้แบบใดที่ส่งผลต่อพัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณมากกว่า ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาพัฒนาการ

ทักษะการตั้งกระทู้ธรรมของสามเณรโดยใช้บล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท ของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

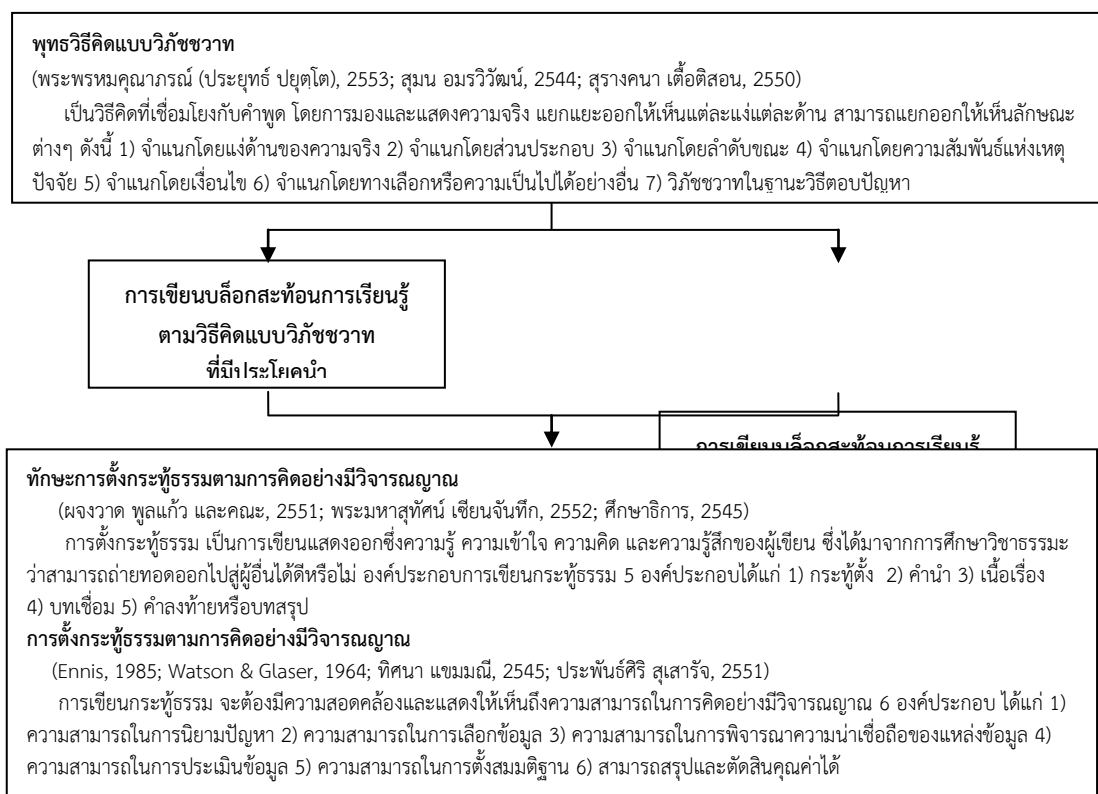
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมหลังการเรียนรู้โดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ และการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณหลังการเรียนรู้โดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์และการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท

สมมุติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ และเรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท มีคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
2. นักเรียนที่เรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์และเรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท มีคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบมีการทดสอบก่อน และหลังการจัดกระทำ มีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่กลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ 16 คาบเรียน โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการทดลอง ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ พระภิกษุ-สามเณร ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิชาธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 รูป โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความพร้อมทั้งทางด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และด้านบุคลากรทางการศึกษา

ขั้นตอนการจัดกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองดังนี้

1. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความรู้พื้นฐานวิชาธรรมวินัย
2. นำผลความรู้พื้นฐานวิชาธรรมวินัย มาจัดอันดับเพื่อวัดระดับความรู้และจัดกลุ่มผู้เรียน โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกตามระดับความรู้พื้นฐาน 3 ระดับ คือ ระดับความรู้พื้นฐานวิชาธรรมวินัย สูง ปานกลาง และต่ำ โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

นักเรียนที่มีคะแนนเปอร์เซ็นต์ 21 - 30 เป็นนักเรียนกลุ่มสูง

นักเรียนที่มีคะแนนเปอร์เซ็นต์ 11 - 20 เป็นนักเรียนกลุ่มปานกลาง

นักเรียนที่มีคะแนนเปอร์เซ็นต์ 1 - 10 เป็นนักเรียนกลุ่มต่ำ

3. ทำการจัดกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 6 กลุ่มๆ ละ 5 รูป แต่ละกลุ่มมีนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ระหว่างการทดลองผู้วิจัยพบว่า มีผู้เรียนที่มีระดับความรู้พื้นฐานวิชาธรรมวินัยน้อย ($P = 1.66$) และมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมต่ำ เนื่องจากเป็นนักเรียนต่างชาติ มีความเข้าใจในภาษาไทยน้อย ทำให้ทักษะการตั้งกระทู้ธรรมของผู้เรียนได้คะแนนน้อย ผู้วิจัยจึงได้จัดกลุ่มการเรียนใหม่โดยพิจารณาจากสมาชิกภายในกลุ่มตามคะแนนเปอร์เซ็นต์ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เรียนเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ จำนวน 15 รูป

กลุ่มที่ 2 เรียนเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท จำนวน 14 รูป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม มีการทดสอบก่อนและหลังการจัดกระทำจำนวน 8 สัปดาห์ แบ่งเรียนการสอนตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 (สัปดาห์ที่ 1-4) และช่วงที่ 2 (สัปดาห์ที่ 5-8) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลความรู้พื้นฐานวิชาธรรมวินัย คะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรม และคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่ได้จากการประเมินงานเขียนกระทู้ธรรมทั้งหมด 3 ฉบับ คือก่อนเรียน หลังเรียนครั้งที่ 1 (สัปดาห์ที่ 5) และหลังเรียนครั้งที่ 2 (สัปดาห์ที่ 8) ด้วยแบบประเมินหมวดหมู่ข้อความตามแนวคิดของ Greenlaw-DeLoach Taxonomy of Critical Thinking ที่ได้จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิรัชชวาท

ก. แผนการจัดการเรียนรู้โดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิรัชชวาทที่มีประโยชน์

ข. แผนการจัดการเรียนรู้โดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิรัชชวาท

1.2 ระบบจัดการเรียนการสอนออนไลน์ Edmodo และบล็อกสะท้อนการเรียนรู้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบทดสอบวัดความรู้พื้นฐานวิชาธรรมวินัย 30 ข้อ

2.2 เกณฑ์การให้คะแนนการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิรัชชวาท

2.3 แบบประเมินหมวดหมู่ข้อความตามแนวคิดของ Greenlaw-DeLoach Taxonomy of Critical Thinking

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมของสามเณรโดยใช้บล็อกตามวิธีคิดแบบวิรัชชวาท สามารถสรุปผลการวิจัยแบ่งตามวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมหลังเรียนของนักเรียน พบว่า กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิรัชชวาทที่มีประโยชน์ ($\bar{x} = 47.41$, S.D=8.37) สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิรัชชวาท ($\bar{x} = 41.67$, S.D=5.23)

2. ผลการวิเคราะห์พัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการวิจัยครั้งนี้ พิจารณาจากคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ที่ ศิริชัย กาญจนวาสี (2552) นำเสนอขึ้น โดยคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมทั้ง 3 ครั้งถูกกำหนดให้แบ่งการพิจารณาออกเป็น 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 หมายถึง คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์กระทู้ธรรมก่อนเรียน เทียบกับกระทู้ธรรมครั้งที่ 2

ช่วงที่ 2 หมายถึง คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์กระทู้ธรรมครั้งที่ 2 เทียบกับกระทู้ธรรมครั้งที่ 3

ช่วงที่ 3 หมายถึง คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์กระทู้ธรรมก่อนเรียน เทียบกับกระทู้ธรรมครั้งที่ 3

แผนภาพที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะการตั้งกระทู้ธรรม

จากแผนภาพที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมทั้ง 3 ช่วงของกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า

2.1 กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม มีคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วงที่ 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วงที่ 1 ของกลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ (X=11.57, S.D=8.13) สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วงที่ 1 ของกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท (X=4.09, S.D=5.46)

2.2 กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม มีคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วงที่ 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วงที่ 2 ของกลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ (X=7.01, S.D=9.20) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วงที่ 2 ของกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท (X=9.20, S.D=4.63)

2.3 กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม มีคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วงที่ 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วงที่ 3 ของกลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ (X=18.98, S.D=6.94) สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วงที่ 3 ของกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท (X=13.61, S.D=6.13)

อภิปรายและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง พัฒนาการทางทักษะการตั้งกระทู้ธรรมของสามเณรโดยใช้บล็อกตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท ผู้วิจัยได้อภิปรายผลเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1. การอภิปรายผลที่เกี่ยวข้องกับคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมของนักเรียนหลังเรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ และเรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท

จากการวิเคราะห์คะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า ในภาพรวมเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนทั้ง 2 ครั้ง กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมหลังเรียนเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาททั้ง 2 วิธี ได้ทำการปรับวิธีการสอนจากการสอนแบบเดิมที่เน้นการบรรยายที่ครูเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เน้นการจัดระบบหมวดหมู่ธรรมะทำให้นักเรียนขาดทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ (พระมหานันท สุนติภโท, 2555) สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ทักษะการตั้งกระทู้ธรรมก่อนเรียนของกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมก่อนเรียนของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ระดับที่ 1-2 ที่มีลักษณะเป็นการบรรยายหัวข้อธรรม หรือบรรยายเพิ่มเติมกระทู้ตั้งเท่านั้น โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมเท่ากับ 28.15 และ 27.78 ตามลำดับ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยปรับวิธีการสอนโดยใช้วิธีคิดแบบวิภาษวาท ซึ่งเป็นการสอนที่ส่งเสริมการคิดอย่างเป็นระบบ ร่วมกับเทคโนโลยีบล็อกที่มีคุณลักษณะในการนำเสนอข้อความและรูปภาพกราฟิกบนเว็บ มีเนื้อหา

ที่ผู้สอนใช้ในการเขียนอนุทินประจำวันเกี่ยวกับการสอน หรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับบทเรียนที่ผู้เรียนสามารถติดตามได้ (กิดานันท์ มลิทอง, 2548) เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียนในการเขียนสะท้อนการเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับ ช่วยให้นักเรียนได้มีเวลาในการทบทวนความรู้ ขบคิดประเด็นปัญหา เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้รับการแนะนำจากผู้สอนตามขั้นตอนของวัฏจักรชีวิต นำไปสู่การมองเห็นข้อผิดพลาดของตนเอง ก่อเกิดโยนิโสมนสิการ คือการพิจารณาโดยแยบคาย หรือกระบวนการไตร่ตรองภายในตนและปรับแก้ให้ถูกต้อง มาช่วยในการจัดการเรียนการสอน โดยนักเรียนจำเป็นต้องใช้หลักวิธีคิดแบบวัฏจักรชีวิต 7 ขั้นตอนในการวิเคราะห์กรณีศึกษา อันเป็นการจัดระบบความคิดของนักเรียน ส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ฝึกให้นักเรียนรู้จักการตอบคำถามอย่างมีหลักการ ถูกต้องและมีเหตุผล กล้าคิด กล้าวิเคราะห์ มีแง่มุมในการตอบคำถามที่หลากหลาย (กัลยา เกษโกศล, 2545) เมื่อบูรณาการร่วมกับการเขียนสะท้อนการเรียนรู้ผ่านบล็อก ซึ่งนักเรียนจะเขียนสะท้อนสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้จากการศึกษากรณีศึกษาและอภิปรายกลุ่ม ช่วยให้นักเรียนได้เปรียบเทียบข้อมูล และการฝึกเขียนวิเคราะห์กรณีศึกษาบนเว็บไซต์ ช่วยให้ผู้สามารถจำขั้นตอนของวัฏจักรชีวิตได้มากยิ่งขึ้น มีเวลาวิเคราะห์ แยกแยะองค์ประกอบของกรณีศึกษา และเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์สาเหตุและการวิธีแก้ปัญหา อันเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย และช่วยนักเรียนในการวางโครงสร้างในการเขียนกระทู้ธรรมได้อย่างดี

จากการประเมินด้วยเกณฑ์การประเมินการเขียนสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวัฏจักรชีวิตในแต่ละสัปดาห์ พบว่า การให้นักเรียนได้เขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ต่อจากประโยค หรือกลุ่มคำที่มีลักษณะนำทางการเขียนตอบ ช่วยให้นักเรียนคิดไตร่ตรอง วิเคราะห์ได้ นำไปสู่การตอบคำถาม หาทางเลือกในการแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็นมากกว่า การให้นักเรียนเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามหลักวัฏจักรชีวิตอย่างเดียว ที่นักเรียนจะพบกับคำถามปลายเปิดตามวิธีคิดแบบวัฏจักรชีวิต 7 ขั้นตอน ซึ่งนักเรียนจะเขียนคำตอบไว้หลายประเด็น โดยไม่ได้รับรู้ถึงคำตอบที่ถูกต้อง และประเด็นคำถามไหนที่นักเรียนไม่แน่ใจหรือทำไม่ได้ก็จะเว้นว่างไว้ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากระยะเวลาที่กลุ่มทดลองที่ 1 ได้ฝึกเขียนกระทู้ธรรมจากการวิเคราะห์กรณีศึกษา และร่วมกันอภิปราย จากนั้นเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ในการเรียนช่วงที่ 1 ใน 4 สัปดาห์แรก และช่วงที่ 2 ใน 4 สัปดาห์หลัง ทำให้นักเรียนได้เห็นถึงโครงสร้างของกรณีศึกษา ประเด็นปัญหาที่สำคัญ และแนวทางในการเรียบเรียงและเขียนอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานข้อมูลที่นำเสนอเชื่อถือ มีเหตุผล ตรงประเด็นมากกว่ากลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวัฏจักรชีวิต ที่จะเขียนกระทู้ธรรมในลักษณะการบรรยายหัวข้อที่ตั้งไว้ วิเคราะห์ปัญหา เปรียบเทียบเท่านั้น อีกทั้งในการวิจัยกลุ่มตัวอย่างเป็นพระภิกษุ-สามเณรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งจากการวิเคราะห์ลักษณะนักเรียนและบริบทการเรียนการสอนที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมานั้นเป็นการสอนแบบบรรยาย เน้นท่องจำและจัดระบบหมวดหมู่ธรรมะ ทำให้นักเรียนไม่ถูกกระตุ้นคิดมาก่อน ดังนั้นการที่มีประโยชน์ จะทำให้นักเรียนตอบคำถามได้ครบถ้วน จากการสอบถามนักเรียน พบว่า การเขียนโดยใช้บล็อกสามารถแก้ไขได้ง่ายกว่าการเขียนในสมุดและข้อมูลที่บันทึกไว้สามารถนำมาอ่านได้อีกในภายหลัง รวมถึงได้เห็นพัฒนาการในงานเขียนของตนเองได้อีกด้วย ทำให้รู้สึกเป็นอิสระในการเรียนรู้ และการได้เรียนบนเว็บเป็นสิ่งที่น่าสนใจและน่าสนใจ ทำลายความสามารถและเป็นผู้ที่ทันสมัยกับเทคโนโลยี โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความสามารถในการพิมพ์ไม่คล่อง การพิมพ์ไม่คล่องนี้กลับไม่เป็นอุปสรรคหรือปัญหา ตรงกันข้ามกลับมีความพยายาม มีความตั้งใจในการพิมพ์ กระตุ้นความอยากรู้ของนักเรียนเพิ่มมากยิ่งขึ้น

2. การอภิปรายผลที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทักษะการตั้งกระทู้ธรรมของนักเรียนหลังเรียนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวัฏจักรชีวิตที่มีประโยชน์

จากการวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า ในการวัดพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วงที่ 1 กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะการตั้งกระทู้ธรรมหลังเรียนเพิ่มสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากในการวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ช่วงที่ 1 เป็นการนำคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมก่อนเรียน ที่กำหนดให้ฝึกเขียนกระทู้ธรรมตามหัวข้อธรรมที่ตนเองสนใจ โดยกำหนดให้เขียนในลักษณะการเขียนเรียงความ มาเปรียบเทียบกับคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมหลังเรียน ครั้งที่ 2 ซึ่งในระหว่างการเรียนการสอนได้จัดให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายกรณีศึกษา และวิเคราะห์ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท ร่วมกับการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นการจัดระบบความคิดของนักเรียน ทำให้นักเรียนรับรู้แนวทางในการเขียนกระทู้ธรรมจากกรณีศึกษาได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้คะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมครั้งที่ 2 ของกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มเพิ่มสูงขึ้น

จากการสังเกตพฤติกรรมการใช้บล็อกในการฝึกตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนเรียน พบว่า การให้นักเรียนเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้จากการศึกษากรณีศึกษาในแต่ละสัปดาห์ และฝึกตั้งกระทู้ธรรมบนเว็บบล็อก ช่วยให้พัฒนาการทักษะการเขียนของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากลักษณะของเว็บบล็อกเป็นเครื่องมือที่ช่วยผู้เรียนในการบันทึกสาระสำคัญเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และรวบรวมประเด็นสำคัญของกรณีศึกษา ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ได้จัดการบล็อกไว้ดังนี้คือ บล็อกผู้สอน ซึ่งผู้สอนอัปโหลดข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น เอกสารประกอบการสอน คำอธิบายเนื้อหารายวิชา และผู้สอนจะเขียนอนุทินประจำวันเกี่ยวกับการสอนประจำสัปดาห์ ซึ่งผู้เรียนสามารถย้อนกลับเข้ามาอ่าน ทบทวน ข้อเสนอแนะ หรือถาม-ตอบข้อสงสัยได้ตลอดเวลา ในส่วนบล็อกนักเรียนนั้น นักเรียนจะใช้บล็อกของตนเองในการรับกิจกรรมประจำสัปดาห์จากผู้สอน ทำการวิเคราะห์กรณีศึกษาและเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท และฝึกเขียนกระทู้ธรรมทั้ง 3 ครั้งไว้บนบล็อกของตนเอง ซึ่งจากคุณลักษณะของบล็อกที่เป็นแหล่งประมวลผลงานของนักเรียน ช่วยให้ผู้สอนและนักเรียนสามารถเข้าดูบันทึกสะท้อนการเรียนรู้หรืองานต่างๆ ที่สะสมไว้ตั้งแต่ต้นจนสัปดาห์สุดท้าย ทำให้ผู้สอนได้เห็นพัฒนาการผลงานตลอดจนความคิดของนักเรียน และผู้เรียนยังได้เห็นข้อผิดพลาด และความก้าวหน้าในงานเขียนของตนเอง ช่วยเชื่อมโยงองค์ความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่ได้นำไปสู่การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

จากการสังเกตและพิจารณากระทู้ธรรมก่อนเรียนของกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มมีลักษณะการเขียนพรรณนาขยายเนื้อความหลักธรรม หรือประเด็นปัญหานั้นๆ ว่าคืออะไร ว่าด้วยเรื่องอะไร มีองค์ประกอบอะไรบ้าง ร่วมกับการยกตัวอย่างที่พบในชีวิตประจำวันของนักเรียนมาประกอบ ทำให้คะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมของกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มอยู่ในเกณฑ์ระดับ 1-2 เท่านั้น เมื่อนักเรียนได้รับการสอนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามหลักวิภาษวาท ทำให้โครงสร้างการเขียนกระทู้ธรรมของนักเรียนคนดังกล่าวมีการปรับเปลี่ยนไป ดังนี้

“ความประมาทคือการกระทำสิ่งใดโดยขาดสติ ไม่ระมัดระวัง และไม่รู้ว่าตัวเองทำอะไรอยู่ รวมถึงประมาทในการใช้ชีวิตหรือประมาทในการรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ความประมาทมันเกิดขึ้นที่ใจของเราไม่ว่าเราจะกระทำสิ่งใดความหายนะก็เกิดขึ้นกับเราได้สิ่งที่เราไม่ควรประมาทนั่นก็คือประมาทในเวลา เวลานั้นมีประโยชน์กับเรามากแต่ถ้าเราประมาทในเวลา เช่น การปล่อยเวลาให้ทิ้งเปล่าโดยไม่ทำอะไรให้เกิดประโยชน์

หลักธรรมที่จะแก้ความประมาทได้คือ “สติ” สติคือความระลึกได้ถึงความคิด ชอบ ชัง ดี เป็นสิ่งที่กระตุ้นไม่ให้ประมาทไม่ให้ลืมนึกว่าตนกำลังทำหรือปฏิบัติอะไรอยู่ในขณะนั้นมีสติในการทำอะไรรู้อะไรสิ่งไหนดีก็ควรทำสิ่งไหนไม่ดีก็ไม่ควรทำ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระไตรปิฎกว่า”ความไม่ประมาทเป็นทาง

เครื่องถึงอมตะนิพพานความประมาทเป็นทางแห่งความตาย ชนเหล่าใดประมาทแล้ว ย่อมเป็นเหมือนคนตายแล้ว บัณฑิตทั้งหลาย ตั้งอยู่ในความไม่ประมาทหาธรรมอื่นยิ่งกว่าไม่ได้ ยศย่อมเจริญแก่บุคคลผู้มีหมั่น มีสติมีการงานที่สะอาดผู้ใคร่ครวญแล้วจึงทำ ผู้สร้างระวาง ผู้สำรวมระวาง ผู้เป็นอยู่โดยธรรมและผู้ไม่ประมาท”

คะแนนทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมเท่ากับ 44.44

จะเห็นได้ว่า กระบวนการฝึกให้นักเรียนเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท ช่วยให้นักเรียนลำดับความคิดได้ดีขึ้น มีการเขียนเริ่มต้นด้วยบทนำ หรือคำถามที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน มีการยกตัวอย่างที่สามารถเข้าใจได้ง่าย หาสาเหตุของการเกิดความประมาท และวิธีการป้องกันความประมาท นำไปสู่การสรุปหลักการหรือวิธีการในการป้องกัน โดยการยกพุทธสุภาษิตที่มีแหล่งที่มา น่าเชื่อถือ เมื่อวิเคราะห์พัฒนาทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 ของนักเรียนรูปดังกล่าว พบว่า คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมของนักเรียนคนดังกล่าวเพิ่มสูงขึ้นที่เกณฑ์ระดับ 5.17

ทั้งนี้ในการวัดพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วงที่ 1 พบว่า กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณเท่ากับ 11.58 และ 4.09 ตามลำดับ ทั้งนี้จากการพิจารณากระตุ้ธรรมครั้งที่ 2 ของนักเรียนที่มีคะแนนสูงสุดของกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มที่เขียนเกี่ยวกับเรื่องความประมาทพบว่า แม้ว่ากระตุ้ธรรมของทั้ง 2 รูป จะมีองค์ประกอบของการเขียนกระตุ้ธรรม 3 องค์ประกอบคือ ส่วนนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป แต่ความแตกต่างอยู่ที่การนำเสนอวิธีการคิดของผู้เขียน โดยกระตุ้ธรรมครั้งที่ 2 ของนักเรียนที่เรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ มีการวางโครงสร้างการเขียนตามหลักวิภาษวาท อธิบายให้เห็นความหมายเพื่อให้ผู้อ่านเห็นลักษณะของความประมาท ชี้ให้เห็นถึงผลเสีย มีการเปรียบเทียบความประมาทและความไม่ประมาท และมีการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้อ่านได้คิดตาม นำไปสู่ข้อสรุปที่ชี้ให้เห็นผลเสียของความประมาท แตกต่างจากกระตุ้ธรรมครั้งที่ 2 ของนักเรียนที่เรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท จะนำเสนอในลักษณะบอกเล่าตัวอย่างที่ต้องการยกให้เห็น และนำเสนอแนวทางในการปฏิบัติให้กับผู้อ่านเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณากระตุ้ธรรมทั้ง 2 ฉบับจากการประเมินข้อความตามแนวคิดของ Greenlaw-DeLoach Taxonomy of Critical Thinking จะเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับ 1-3 เท่านั้น คือมีการบรรยายเกี่ยวกับหัวข้อที่แสดง เสนอทางเลือก โดยการยกตัวอย่างให้เห็น และพยายามเขียนโต้แย้งเชิงเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเท่านั้น ยังไม่มีการหาหลักการหรือทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับมาช่วยอธิบาย ที่นำไปสู่การสรุปที่แน่ชัด ในการวัดคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วงที่ 2 พบว่า กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของกลุ่มทดลองที่ 1 พบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วงที่ 2 เพิ่มขึ้นบ้าง ทั้งนี้การที่กลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ อันเป็นการชี้แนะแนวทางในการคิดวิเคราะห์ และเป็นการตีกรอบแนวคิดในการเขียนของนักเรียนตั้งแต่แรก ทำให้ความสามารถในพัฒนากระตุ้ธรรมครั้งที่ 3 ของนักเรียนน้อยลง กอปรกับในช่วงที่ 2 ซึ่งเป็นการพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมครั้งที่ 2 กับกระตุ้ธรรมครั้งที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงท้ายของการทดลอง นักเรียนจึงเริ่มมีพัฒนาการที่ซาลง สอดคล้องกับรูปแบบโค้งการเรียนรู้สมมติฐาน (hypothetical

learning curve) ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการทางสติปัญญาตามหลักจิตวิทยาที่ว่า ในช่วงต้นเด็กจะมีพัฒนาการทางสติปัญญาในอัตราที่สูง พัฒนาการดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ช้าลง และคงที่ในที่สุดในช่วงปลาย (Perkins, 1969; Hulse, Deese และ Egeth, 1975; Lefrancois, 1995 อ้างถึงในกมลวรรณ ตังธนากานนท์, 2547) แตกต่างจากคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมชาติตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วงที่ 2 ของกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท พบว่า มีแนวโน้มค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมชาติตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วงที่ 2 เพิ่มขึ้น เพราะการวัดคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ช่วงที่ 2 นักเรียนได้เรียนรู้มาเป็นระยะเวลาครบ 8 สัปดาห์ ซึ่งช่วงระยะเวลาดังกล่าวนักเรียนได้ใช้เวลาในการเรียนรู้ ซึมซับและพัฒนาทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมชาติจากกระบวนการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทซ้ำอีก ซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะการตั้งกระตุ้ธรรม แสดงให้เห็นว่า กลุ่มทดลองที่ 2 หากได้รับการฝึกสะท้อนคิดตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทซ้ำอีก ช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาข้อผิดพลาดของตนเอง และพัฒนาทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมของตนเองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของอวยพร เรืองตระกูล (2544) พบว่า โมเดลที่มีช่วงระยะเวลาที่วัดนานมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าโมเดลที่วัดสั้น อีกทั้งเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของกลุ่มทดลองที่ 2 มีอัตราเพิ่มขึ้นต่ำในช่วงที่ 1 แต่เมื่อเข้าสู่ช่วงที่ 2 ค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนส่วนใหญ่มีอัตราเพิ่มขึ้นที่เร็วขึ้น สอดคล้องกับรูปแบบโค้งการเรียนรู้ในงานวิจัยของ Carroll และคณะ (Brown และ Sakes, 1985 อ้างถึงในกมลวรรณ ตังธนากานนท์, 2547) กล่าวคือ ในช่วงต้นเด็กจะมีพัฒนาการการเรียนรู้ในอัตราที่ต่ำ พัฒนาการดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงขึ้น และคงที่ในที่สุดในช่วงปลาย (Restle และ Greeno, 1970; Brown และ Sakes, 1985 อ้างถึงในกมลวรรณ ตังธนากานนท์, 2547)

ดังนั้น หากจะนำการเรียนรู้ด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์นำไปใช้ ควรมีการคำนึงถึงลักษณะหรือความรู้พื้นฐานของนักเรียน และการแบ่งระยะเวลาในการใช้ประโยชน์ในการสอน โดยผู้สอนควรมีการให้ประโยชน์แก่นักเรียนในระยะเริ่มต้น จนกระทั่งนักเรียนเข้าใจและจดจำขั้นตอนการคิดแบบวิภาษวาทได้ ซึ่งการหยุดให้ประโยชน์ควรขึ้นอยู่กับทักษะการคิดของนักเรียนเป็นหลัก และเมื่อนักเรียนเริ่มมีแนวทางหรือกรอบในการคิดแบบวิภาษวาทแล้ว ควรปรับเปลี่ยนจากเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้แบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ มาเป็นการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้แบบวิภาษวาท ซึ่งมีลักษณะการให้คำถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และหาข้อสรุปด้วยตนเอง

ทั้งนี้จากการพิจารณาจากค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณช่วงที่ 2 ผลการสังเกตระหว่างทดลอง พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท สามารถช่วยพัฒนาทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมของนักเรียนให้สูงขึ้นในช่วงแรก แต่เมื่อผ่าน 8 สัปดาห์แล้ว พบว่าเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงขึ้นกว่าเดิม แสดงให้เห็นว่า การฝึกให้นักเรียนได้สะท้อนคิดตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทอย่างเดียว เป็นวิธีคิดที่ยากต่อการเข้าใจของนักเรียนในช่วงแรก เพราะการที่ผู้สอนให้นักเรียนศึกษากรณีศึกษา และตอบคำถามที่เป็นคำถามปลายเปิดมีลักษณะการตอบที่กว้าง ทำให้นักเรียนหลงประเด็นในช่วงแรก แต่เมื่อผู้สอนได้ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน ซึ่งมีประโยชน์ทำให้นักเรียนได้กลับไปทบทวนข้อผิดพลาดในการวิเคราะห์กรณีศึกษาของตนเอง และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนากระตุ้ธรรมในครั้งต่อไป ทำให้คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะการตั้งกระตุ้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น หากจะนำการเรียนรู้ด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท ซึ่งเป็นวิธีคิดที่ยากแก่การทำความเข้าใจ น่าจะเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดมาแล้วพอสมควร

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การเรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ และการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาททั้ง 2 วิธี สามารถพัฒนาทักษะการตั้งกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ สิ่งสำคัญผู้สอนควรให้ความสำคัญในการให้ผลป้อนกลับกับนักเรียนด้วย

2. การเรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามการคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ เน้นการใช้คำถามหรือประโยชน์ เป็นการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดที่เหมาะสมกับนักเรียนที่เริ่มเข้าสู่กระบวนการฝึกคิด เนื่องจากช่วยให้นักเรียนสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาอย่างมีเหตุมีผล สามารถสื่อความหมายชัดเจนได้ และให้ข้อมูลที่ครบถ้วนมากกว่า ส่วนการเรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามการคิดแบบวิภาษวาทเป็นการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดที่เหมาะสมกับนักเรียนที่ได้ผ่านการฝึกกระบวนการคิดมาแล้ว ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิด ตั้งคำถาม และหาคำตอบด้วยตนเอง แต่วิธีการสอนดังกล่าวหากไม่สามารถพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ต้องอาศัยปัจจัยภายนอกหรือโปรโตไซส ได้แก่ การสั่งสอน แนะนำ การถ่ายทอด รวมถึงการอธิบายชี้แจงจากผู้อื่น เข้าช่วยในการเสริมสร้างแรงกระตุ้นให้กับนักเรียน

3. การประยุกต์เทคโนโลยีบล็อก ซึ่งส่งเสริมกระบวนการคิดของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีเวลาในการขบคิดประเด็นปัญหา และเขียนสะท้อนออกมาถึงสิ่งที่ตนเองได้วิเคราะห์และสังเคราะห์แล้ว อีกทั้งยังช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน กับนักเรียน ในการเขียนสะท้อนการเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับ ทำให้นักเรียนมองเห็นข้อผิดพลาดของตนเอง และปรับแก้ให้ถูกต้อง มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ให้ปรับเปลี่ยนการสอนเป็นแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้มากขึ้น และยังนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนที่ประยุกต์เทคโนโลยีทางการศึกษา กับหลักการ แนวคิดทางพระพุทธศาสนาอื่นๆ เช่น หลักอริยสัจ 4 หลักวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพัฒนาการทักษะการเขียนอย่างมีวิจารณ์ญาณ ควรมีการนำการสอนสะท้อนคิดตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ ไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ เช่น ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ทักษะการพูดเชิงสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพราะว่าการพูดและการเขียนการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร จัดว่าเป็นทักษะสำคัญสำหรับพระภิกษุ-สามเณร เนื่องจากเป็นทักษะที่ช่วยให้การเผยแผ่ธรรมะน่าสนใจและเข้าใจง่าย(พระปัญญาวชิราภรณ์ (สุพนธ์ ปญญาวโร), 2555)

2. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท ซึ่งมีกรณีศึกษาให้นักเรียนได้วิเคราะห์ ดังนั้น จึงควรมีการวิจัยพัฒนารูปแบบการเรียนแบบบูรณาการกับการวิจัยโดยการเปรียบเทียบการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท กับการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบอื่น หรือเทคนิควิธีการสอนอื่นๆ ว่าช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการสอนแตกต่างกันอย่างไร

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมลวรรณ ตังธนานนท์. (2547). การพัฒนากระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงานเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาแบบเต็มรูปแบบ

- โรงเรียนตรุณสิกขาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาคศึกษาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา เกษโกศล. (2545). ผลของการสอนแบบปัญจวิธานที่มีต่อทักษะการคิดแบบวิภาษวาทและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). ไอซีทีเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- ทิตินา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). การพัฒนาการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: 9119 เทคนิคพรินตติ้ง.
- ผจงวาด พูลแก้ว และคณะ. (2551). การเขียนเรียงความ จดหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 1. สุวีริยาสาส์น จัดพิมพ์.
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล. (2544). การวิจัยในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2542). พระพุทธศาสนาในสถานการณ์โลกปัจจุบัน. Retrieved July 20, 2012 http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=905&article_group_id=81
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2546). พุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 11. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระปัญญาชีราภรณ์ (สุพนธ์ ปญฺญาวโร). (2555). อาจารย์สอนโรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. ลักษณะการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญในปัจจุบัน.(สัมภาษณ์).25 มิถุนายน 2555.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2553). วิชิตตามหลักพุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 11. สำนักพิมพ์สยาม.
- พระมหานันท สันติภทฺโท. (2555). ประธานกลุ่มพัฒนาจิตเพื่อชีวิตดีงาม.(สัมภาษณ์).25 มิถุนายน 2555.
- พระมหาบุญสวย เสายะ. (2549). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธรรมวินัย โดยใช้รูปแบบการสอนแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ (เอส ที เอ ดี) ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระมหาสุทัศน์ เขียนจันทิก. (2552). การพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทั้ธรรมหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง,. (2544). ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535. Retrieved July 30, 2012 <http://trt.onab.go.th/download/LAW10.pdf>
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2545). การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544: วิชาการกระทรวงศึกษาธิการ โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2544). หลักบูรณาการทางการศึกษาตามนัยแห่งพุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 1. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สุรางคนา เต๋อติสอน. (2550). ผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามหลักวิธีคิดแบบวิภาษวาท เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับครูจากศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชานโยบายการจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรรัตน์ เอยงาม. (2550). การศึกษากระบวนการเมตาคognitionขึ้นผ่านการสื่อสารด้วยเว็บล็อกในการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นหลักของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อวยพร เรืองตระกูล. (2544). การพัฒนาและวิเคราะห์คุณภาพของวิธีการวัดคะแนนพัฒนาการตามทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิมและทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและการประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานนท์ เอื้ออุมากุล. (2549). ผลของการใช้เกมดิจิทัลในการเรียนฟิสิกส์ที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมี วิจารณญาณและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Bouldin, A. S., Holmes, E. R., & Fortenberry, M. L. (2006). Blogging About Course Concepts: Using Technology For Reflective Journaling In A Communications Class. *American Journal of Pharmaceutical Education*.
- Dewey, J. (1993). How We Think. Retrieved July 20, 2012 <https://archive.org/details/howwethink000838mbp>
- Ennis. (1985). A logical basic for measuring critical thinking skill. *Educational Leadership*, 45-48.
- Halic, O., Lee,D., Paulus,T., & Spence, M. (2010). To blog or not to blog : Student perception of blog effectiveness for learning in a college-level course. *Internet and Higher Education*, 13(4), 206-213.
- Paulus, T. M., Payne, R. L., & Jahns, L. (2009). Am I Making Sense Here?: What Blogging Reveals About Undergraduate student Understanding. Retrieved July 20, 2012 <http://www.ncolr.org/jiol/issues/pdf/8.1.1.pdf>
- Watson, G., & Glaser, E. M. (1964). *Watson - Glaser Critical Thinking Appraisal Manual*. New York: Brace and World.